

УДК 378.147.091.33-027.22+614.253.4+616.314+613.95

*І.С. Лісецька*

## **Застосування фантомів для відпрацювання практичних навичок у студентів IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології**

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Modern Pediatrics.Ukraine.2020.3(107): 99-101; doi 10.15574/SP.2020.107.99

**For citation:** Lisecka IS. (2020). Application of phantoms for practicing practical skills of students from the IV course of the dental faculty in teaching pediatric therapeutic dentistry. Modern Pediatrics. Ukraine. 3(107): 99-101; doi 10.15574/SP.2020.107.99

Специфіка стоматологічної освіти полягає в необхідності одночасного формування відмінних теоретичних та практичних мануальних навичок, що обумовлено виконанням маніпуляцій дрібним інструментом на обмеженому просторі у ротовій порожнині.

**Мета:** висвітлити досвід покращення якості засвоєння практичних навичок студентами IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології.

Для ефективного формування практичних навичок у студентів IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології доцільно дотримуватися таких етапів: 1) ознайомлення та запам'ятовування алгоритму виконання певного переліку практичних дій; 2) чітке розуміння способів виконання дій, опанування окремими їх елементами, багаторазове повторення певного переліку дій; 3) автоматизація елементів дій, удосконалення виконання навичок, перехід до мускульного контролю; 4) закріплення навички, опанування довільним регулюванням характеру дії.

**Висновки.** Застосування фантомів для відпрацювання практичних навичок у студентів IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології позитивно впливає на засвоєння ними практичної частини, стимулює активніше працювати самостійно, відпрацьовувати практичні навички, які необхідні для їхньої професійної діяльності.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

**Ключові слова:** стоматологія, освіта, студенти, практичні навички, фантом.

### **Application of phantoms for practicing practical skills of students from the IV course of the dental faculty in teaching pediatric therapeutic dentistry**

*I.S. Lisecka*

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ukraine

The specificity of dental education is that at the same time it is necessary to develop excellent theoretical and practical manual skills, which is caused by the manipulation of a small instrument in a limited space in the oral cavity.

**Objective:** To cover the experience of improving the quality of mastering the practical skills of the students of the IV course of the dental faculty in teaching pediatric therapeutic dentistry.

For effective formation of practical skills of the students of the 4th year of the dental faculty in teaching pediatric therapeutic dentistry, it is advisable to adhere to the following steps: 1) familiarization and memorization of the algorithm of performing a certain list of practical actions; 2) a clear understanding of ways of performing actions, mastering their individual elements, repeated repetition of a certain list of actions; 3) automation of elements of action, improvement of performance of skills, transition to muscular control; 4) consolidation of the skill, mastering the arbitrary regulation of the nature of the action.

**Conclusions.** The use of phantoms for practicing the practical skills of students of the 4th year of the dental faculty in teaching pediatric dentistry has a positive effect on the assimilation of the practical part of them, stimulates them to work more actively independently, to develop practical skills that are necessary for their professional activity.

No conflict of interest was declared by the author.

**Key words:** dentistry, education, students, practical skills, phantom.

### **Применение фантомов для отработки практических навыков студентами IV курса стоматологического факультета при преподавании детской терапевтической стоматологии**

*І.С. Лісецька*

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Специфіка стоматологічного образования состоит в необходимости одновременного формирования отличных теоретических и практических мануальных навыков, что обусловлено выполнением манипуляций мелким инструментом на ограниченном пространстве в ротовой полости.

**Цель:** показать опыт улучшения качества усвоения практических навыков студентами IV курса стоматологического факультета при преподавании детской терапевтической стоматологии.

Для эффективного формирования практических навыков у студентов IV курса стоматологического факультета при преподавании детской терапевтической стоматологии целесообразно придерживаться следующих этапов: 1) ознакомление и запоминание алгоритма выполнения определенного перечня практических действий; 2) четкое понимание способов выполнения действий, овладение отдельными их элементами, многократное повторение определенного перечня действий; 3) автоматизация элементов действий, совершенствование выполнения навыков, переход к мускульному контролю; 4) закрепление навыка, овладение произвольным регулированием характера действия.

**Выводы.** Применение фантомов для отработки практических навыков у студентов IV курса стоматологического факультета при преподавании детской терапевтической стоматологии положительно влияет на усвоение ими практической части, стимулирует активнее работать самостоятельно, отрабатывать практические навыки, которые необходимы для их профессиональной деятельности.

Автор заявляет об отсутствии конфликта интересов.

**Ключевые слова:** стоматология, образование, студенты, практические навыки, фантом.

### Вступ

Сучасні світові стандарти в галузі вищої медичної освіти передбачають підготовку висококваліфікованих спеціалістів нової формації, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні уміння в цілісну систему, володіти новітніми технологіями, а також компетентних, спроможних до ефективної праці на рівні міжнародних стандартів, готових до постійного професійного зростання тощо [2].

Специфіка стоматологічної освіти полягає в необхідності одночасного формування відмінних теоретичних та практичних мануальних навичок, що обумовлено виконанням маніпуляцій дрібним інструментом на обмеженому просторі у ротовій порожнині [4]. Для формування фахових компетентностей зі стоматології студенти повинні постійно відточувати свою майстерність, тренувати практичні мануальні навички і вміння, що дозволить їм у майбутньому стати досвідченими фахівцями. Окрім того, необхідно враховувати, що процес отримання медичної освіти має бути одночасно ефективним та безпечним для всіх учасників, зокрема пацієнтів, що може бути забезпечене завдяки використанню симуляційного навчання [1].

Відомо, що рівень оволодіння практичними навичками є своєрідним індикатором професійної компетентності майбутніх лікарів, інтенсифікує вивчення та засвоєння навчального матеріалу, стимулює цікавість до предмета та активізує мислення, а в подальшому розширює світогляд лікаря, сприяє своєчасному і грамотному наданню медичної допомоги хворим [5].

Тому не менш важливим напрямом у сфері медичної освіти в наш час є необхідність значного посилення регулярної практичної підготовки майбутніх стоматологів за збереження високого рівня теоретичних знань [3].

**Мета:** висвітлити досвід покращення якості засвоєння практичних навичок студентами IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології.

На сучасному етапі освіти майбутніх лікарів-стоматологів питання формування та засвоєння практичних навичок залишається актуальним та важливим. Навичка — це автоматизований компонент свідомої дії людини, яка виробляється в процесі її багаторазового виконання, але про сформованість практичної навички можна стверджувати тоді, коли вона виконується якісно та бездоганно як результат багаторазових вправ.

Високопрофесійних фахівців необхідно готувати до безперервної освіти і самоосвіти,

формувати потребу самостійно та регулярно відпрацьовувати навички, засвоювати знання і поповнювати їх, швидко орієнтуватися в потоці сучасної медичної і наукової інформації [3].

Для ефективного формування практичних навичок у студентів IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології доцільно дотримуватися таких етапів:

1) ознайомлення та запам'ятовування алгоритму виконання певного переліку практичних дій;

2) чітке розуміння способів виконання дій, опанування окремими їх елементами, багаторазове повторення певного переліку дій;

3) автоматизація елементів дій, удосконалення виконання навичок, перехід до мускульного контролю;

4) закріплення навички, опанування довільним регулюванням характеру дії.

Для засвоєння першого етапу формування практичних навичок у студентів викладачами розроблено алгоритми з їх виконання (відповідно до затвердженої робочої програми), до яких студенти мають вільний доступ. На другому етапі у студентів вже є свідоме, однак невміле і нестійке, виконання навички. Тут важлива роль викладача, адже відпрацювання студентами навичок має відбуватися під його контролем. На третьому етапі багаторазове повторення навички дозволяє довести її до автоматизму, сформувати професійне вміння, яке залишається на все життя. На четвертому етапі формується пластичне пристосування до ситуації, гнучке, доцільне виконання дії. Викладач також повинен чітко пояснити важливість третього та четвертого етапу, за необхідності повторно показує, а потім перевіряє правильність засвоєння та виконання практичних навичок у кожного студента.

Для досягнення успіху при виконанні другого, третього та четвертого етапів кафедрою дитячої стоматології активно використовуються можливості навчальних і клінічних баз стоматологічного факультету та Центру стоматології університетської клініки ІФНМУ. Студенти відпрацьовують практичні навички у навчально-практичних центрах, в яких для кожного студента обладнане робоче місце залежно від теми заняття — на фантомах і моделях, як під час занять, так і в позаурочний час із черговим викладачем (за попереднім записом) протягом усього періоду навчання, а результати тренінгу застосовують під час

прийому пацієнтів у клініці під контролем викладача. Однак перш ніж допустити студента до прийому пацієнтів, викладачі кафедри перевіряють правильне виконання практичних навичок на фантомі.

Із метою засвоєння додаткових методів обстеження студенти використовують сучасну техніку та методики. На практичних заняттях акцентується увага на тісному зв'язку навчання з клінічною медициною. Ставляться конкретні завдання, які пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, щоб студенти усвідомили важливість відпрацювання навичок. Одночасно студенти, спостерігаючи за роботою викладача під час навчально-лікувального процесу, вчать не тільки лікувати карієс та його ускладнення у маленьких пацієнтів, але й мистецтву спілкування з батьками дитини та налагоджування контакту між лікарем та дитиною.

### Висновки

Таким чином, на кафедрі дитячої стоматології студентам створені всі можливі умови для успішного засвоєння практичних навичок із предмету «Дитяча терапевтична стоматологія». Застосування фантомів для відпрацювання практичних навичок у студентів IV курсу стоматологічного факультету при викладанні дитячої терапевтичної стоматології позитивно впливає на засвоєння ними практичної частини, стимулює активніше працювати самостійно, відпрацьовувати практичні навички, які необхідні для їхньої професійної діяльності. Активне застосування відпрацювання практичних навичок на фантомах підвищує якість практичної роботи студентів, надає впевненості діям майбутнім спеціалістам та сприяє швидкій адаптації до клінічного прийому.

*Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.*

### REFERENCES/ЛІТЕРАТУРА

1. Kolesnik TV, Smolyanova OV. (2018). Use of master classes for the formation of skills of performing medical manipulations at the Department of Propaedeutics of Internal Medicine. Medical education. 1: 79–81 [Колесник ТВ, Смольянова ОВ. (2018). Використання майстер-класів для формування навичок виконання медичних маніпуляцій на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини. Медична освіта.1: 79–81].
2. Maksimenko SD, Filonenko MM. (2014). Pedagogy of Higher Education. Textbook. Kyiv: Publishing House Center for Educational Literature: 286 [Максименко СД, Філоненко ММ. (2014). Педагогіка вищої освіти. Підручник. Київ: ТОВ Видавництво Центр навчальної літератури: 286].
3. Petrusenko TO, Ostrovska LJ, Popovich IY. (2016). The importance of phantom training in the formation of practical skills of future dentists. Ukrainian dental almanac. 1(2): 94–7 [Петрушанко ТО, Островська ЛІ, Попович ІЮ. (2016). Значення фантомних занять у формуванні практичних навичок майбутніх лікарів-стоматологів. Український стоматологічний альманах.1(2): 94–7].
4. Samoilenko AV, Salyuk OD, Orychenko VY, Babenko VM et al. (2012). The experience of teaching propaedeutics of therapeutic dentistry in the conditions of the credit-module system of organization of the educational process. Medical perspectives. 4(17): 15–7 [Самойленко АВ, Салюк ОД, Орищенко ВЮ, Бабенко ВМ та ін. (2012). Досвід викладання пропедевтики терапевтичної стоматології в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Медичні перспективи.4(17): 15–7].
5. Shcherbatiuk NU, Gorishny IM, Chernomidz IB. (2019). Students acquire practical skills in the study of pediatrics. Medical education.3: 35–8 [Щербатюк НЮ, Горішний ІМ, Чорномидз ІБ. (2019). Засвоєння студентами практичних навичок при вивченні педіатрії. Медична освіта.3: 35–8].

### Відомості про авторів:

Лісецька Ірина Сергіївна — к.мед.н., асистент каф. дитячої стоматології Івано-Франківського НМУ. Адреса: м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2. <https://orcid.org/0000-0001-9152-6857>  
Стаття надійшла до редакції 26.12.2019 р.; прийнята до друку 01.04.2020 р.